

Transkribering av podd- serien LikaOlika i Soluret podcast, avsnitt 3.

Publicerat den 5:e december 2019 på www.soluretpod.se och på iTunes.

Tid: 32 min.

Medverkande: Yasmin Nilson intervjuar Anna Bergholtz.

Signaturlmelodi.

Hej och välkommen till en poddserie i samarbete med IKEA museum inför deras nya utställning LikaOlika. Hur anpassar man sin vardag och omgivning när man varken kan se eller höra? Hur tar man sig fram utan armar och ben? Kan medicinteknik förenkla livet? Och hur skapar vi design som inkluderar alla? Dessa frågeställningar, och många fler, kommer vi att ta upp i denna poddserie som går under rubriken LIKA OLIKA, där vi möter experter på hur det är att leva med andra förutsättningar – för smart design föds när vi ser världen med andras ögon.

Jag som intervjuar heter Yasmin Nilson, och mer information om utställningen hittar ni på ikeamuseum.com och IKEA Museum på Facebook och Instagram.

Signaturlmelodi.

Idag får ni möta Anna Bergholtz. Anna är journalist, författare och moderator. Hon brinner för mångfald, delaktighet och inkludering. När Anna var tre år gammal drabbades hon av barnreumatism och vid 24 års ålder blev hon blind, som en följd av reumatism. Här kommer Anna.

Signaturlmelodi.

Y – Välkommen, Anna.

A – Tack, Yasmin.

Y – Hur är läget?

A – Det är bra, tack.

Y – Du är journalist och brinner för mångfald, delaktighet och inkludering.

A – Ja.

Y – Och du driver bland annat podden "I mörkret med" tillsammans med Ulf Nordquist, där ni möter gäster i totalt mörker.

A – Ja, det är ju vår vardag. Ulf ser ju inget och inte jag heller, så att det är en upplevelse för många och för oss också att bjuda in dem till vår värld. Det blir ju en annan intervjusituation och jag tror att folk förstår, för en stund i alla fall, hur det är att inte se något – att man ser ändå, fast med andra sinnen.

Y – Ja.

A – Och sen är det ju en spännande intervjusituation också när man inte kan se varandra, när man inte ens kan se mikrofonen framför sig, eller titta på mobilen eller klockan och så. Det blir väldigt "här och nu".

Y – Ja, precis. Och det är det jag upplever också, att de nästan känner sig... De känner sig väldigt bekväma i att inte behöva ta in allt det här ytliga runt omkring, utan fokuset är bara på rösten och det man säger.

A – Ja, men jag upplever också att det är det som är någon slags röd tråd nu efter trettio avsnitt. Många säger det, och det är ju... Jag kan ju känna igen mig i det. Det är en sak som jag tycker är väldigt skönt med att inte se – att inte ta in allt via synen längre. Det är så mycket som pockar på hela tiden, information som man ska ta in. Så det är en fördel.

Y – Jag förstår det. När du var tre år gammal fick du diagnosen barnreumatism.

A – Det stämmer.

Y – Kan du berätta vad det är för någonting?

A – Ja, det är ju som man hör på namnet en reumatisk sjukdom som så att säga debuterar i ung ålder. Jag var tre år gammal när jag fick det och det började med att knä- och fotleder svullnade upp och jag klagade på att jag hade ont. Det var så det började. Sen kan det ju yttra sig på lite olika sätt hur det sätter sig i kroppen och för min del satte det sig på stora leder och även på ögonen.

Y – Och du var även tvungen att använda rullstol ibland.

A – Ja, det var en hel del och det var mycket sjukhusbesök. Jag låg inne länge på sjukhus, för på den tiden fanns inte de mediciner och den forskning som finns idag. Så det var mycket sådant, och läkarna sa också att jag förmodligen aldrig skulle kunna gå igen. Jag slutade ju gå, för jag var ju så sjuk i början.

Y – Då blev ju böckerna din räddning.

A – Ja, verkligen. Det var liksom berättelserna. Mamma läste ju mycket böcker för mig när jag inte kunde läsa själv. Sen när jag kunde läsa själv så började jag ju läsa på egen hand och jag lyssnade också mycket på Astrid Lindgrens böcker. Det var ju LP-skivor på den tiden.

Y – Ja.

A – Jag kommer ihåg att det var en repa i en av mina Pippi-skivor på samma ställe i Pippi på rymmen. Där fick man ju flytta fram [pickupen] lite på skivspelaren så att den skulle fortsätta. Men det var mycket berättelser, och sen när jag kunde läsa och skriva då började jag ju skriva själv också. Det har ju varit väldigt mycket min räddning, det här att ge sig hän åt en annan värld.

Y – Och sen senare i livet så har du också släppt barnböcker.

A – Ja, min debutbok är ju faktiskt mycket tack vare allt jag har gått igenom, för den handlar om en valp som ska bli ledarhund, och boken heter Trubbel. Och den hade nog inte kommit till, tänker jag, om jag inte hade blivit blind och fått den här möjligheten att få det hjälpmedel som ledarhunden är. Så det är den boken. Sen har jag skrivit en bok till som heter Fina fisken, som är en bilderbok, som handlar om hur bra det faktiskt kan vara att vi människor är olika.

Y – Det passar ju bra till den här podden och till utställningen, som faktiskt går under titeln LikaOlika.

A – Ja, verkligen.

Y – Men din syn försämrades med åren på grund av reumatism, och sen i 24-årsåldern förlorade du den helt.

A – Ja, under min uppväxt fick jag ju synnedsättning ganska tidigt, och det gjordes ju mycket operationer och jag fick tjocka glasögon. Jag klarade mig ganska bra i skolan och så med viss förstoring och sådant på papper och i skolböcker och så, men sen när jag var 24 var det verkligen så att synen bokstavligen rasade. Jag kunde märka från dag till dag hur det blev suddigare. Jag kommer ihåg att jag sprang ut i köket och tittade på en köksklocka som jag hade köpt för att den var väldigt tydlig – svarta siffror mot vit bakgrund, bra kontraster. För jag såg ju dåligt, men den där klockan blev ju gråare och till slut ingenting, så det gick ganska fort, inom loppet av några månader. Sen såg jag lite ljus och mörker och lite färger ett tag. Jag minns att jag såg julgransljusen i julgranen som vita prickar den där sista julen.

Y – Och nyårsafton...

A – Just det. Det kommer jag ihåg. Jag stod kvar där ute när mina kompisar hade gått in och kände bara att det här är sista året som jag kommer att se raketerna. Jag kommer ihåg att jag ringde till min mamma. Jag vet inte om jag sa till henne att jag kände så, jag är lite osäker på det, men det blev ju så. Året därefter såg jag ju inte raketerna längre, utan kunde bara höra dem. Men det är ju också ett sätt att se. Fast så kände jag ju inte då, när jag var mitt uppe i det här och jag förstod att jag snart inte skulle se något längre.

Y – Hur tidigt förstod du att du antagligen skulle bli blind?

A – Den sjukdomen jag har är inte en diagnos att man till slut blir blind, det vet man ju inte.

Y – Nej.

A – Men jag hade ju så aggressiv sjukdom på ögonen, så att mina föräldrar och läkarna förstod nog att om det inte lugnade ner sig och helt ändrade sig skulle det nog bli så. Men jag själv förstod inte det förrän kanske ett, två år innan. Det var framför allt när jag hade åkt på en resa till Grekland. Jag var ju väldigt sjuk i mina ögon då, och det slutade med att jag under den här resan blev hemskickad akut med ambulanstransport och fick ta bort mitt ena öga, och då var jag redan blind på det. Så det i sig var inte supertraumatiskt. Jag hade ju inte tänkt att jag skulle få en ögonprotes, men i allt det där så förstod jag någonstans att vi ju bara har två ögon, och nu är det ett som är helt borta.

Y – Ja, det blir ju definitivt.

A – Det blir väldigt definitivt, så då blev jag deprimerad och lade mig inomhus och rullade ner rullgardinerna, fast det var jättefint sommarväder ute och tänkte att livet är slut om man inte kan se.

Y – Vad fick det att vända?

A – Mycket att jag kom i kontakt med Synskadades riksförbund som småningom. En förening som jag absolut inte ville ha någon kontakt med till att börja med, för "jag var ju inte som de". Vad då vi och de? Det är ju vi allihop.

Y – Precis.

A – Men det får ju ha sin process på något vis och... Nej, men där fick jag jobb, och jag träffade framför allt två personer som var ungefär i min ålder, och som jag kunde *identifiera* mig med också. Det var en kille som var trummis i ett hårdrocksband och en tjej som reste väldigt mycket. De levde häftiga liv tyckte jag. Och det gick ju, det såg jag ju. Så förebilder – superviktigt.

Y – Livsviktigt.

A – Ja, säger vi i kör. Det är ju det.

Y – Ja, det är totalt livsavgörande.

A – Jag tycker det. Det har varit det för mig, och jag vet ju att det har varit det för dig också.

Y – Absolut. Det är ju, tror jag, många människors stora skräck, att bli blind. Man har svårt att föreställa sig och leva sig in i hur det skulle vara att inte kunna se. Men jag tänker på den där perioden när man vaknar varje dag med vetskapen om att synen kan ha blivit försämrad. När man inte vet från dag till dag hur det kommer att bli – vilken tortyr!

A – Ja, det var ju det nu när jag tänker tillbaka, men samtidigt – det vet ju du – så finns den här överlevnadsgrejen. För min del så kände jag ganska snabbt, i och med att jag hade de här förebilderna, att jag måste lära mig att leva det här nya livet, men jag var ju fortfarande Anna. Så för min del var det viktigt att ganska fort läsa mig punktskrift, men jag ville inte gå rehabilitering, för jag kände folk som var blinda så de kunde lära mig hur jag skulle använda min vita käpp och så där. Så det var väl lite dumt av mig i början, men jag var inte redo att gå någon rehabilitering i början, men efter ett tag gjorde jag det i alla fall. Rehabiliteringen jag gick var jättebra, för den lades upp individuellt, så jag fick säga vad jag ville ha hjälp med att lära mig och de kunde berätta vad det fanns att göra. Det var allt ifrån att laga mat till att lära sig att orientera sig med vit käpp, till att sy, vilket jag inte gör [skratt]. Men jag stickade! Men jag testade och fick se att det funkade, och det är väl också det som är viktigt. Jag gjorde mycket sådana grejer. Och sen var det mycket punktskrift.

Y – Hur var det att lära sig det?

A – Det tog mycket tid. Det tog säkert flera dagar innan jag kunde tyda en bokstav med fingrarna. Men sen så småningom [så kom det] bokstäver, ord och meningar. Jag var ju väldigt fokuserad på det och under en period höll jag bara på med det. Så det var mycket envishet. Jag kände att i och med det jobb jag har, med journalistiken och att jag modererar, föreläser, behöver manus och så – för mig var det så oerhört viktigt med punktskriften. Jag skulle aldrig klarat mig utan det. Jag märkte upp mina kryddor hemma, mina CD-skivor, filmer och sånt. Och nu när jag tittar på det, så är ju en del inte rätt skrivet [skratt], men det gjorde jag samma sommar, ganska kort efter att jag hade lärt mig punktskrift tillräckligt bra för att skriva något sånär. Bara en sån sak som att kunna ta den skiva jag vill ha och lägga i stereon utan att behöva komma ihåg var den låg var jätteskönt.

Y – Men hur var det att komma hem?

A – Ja, det var hemskt faktiskt, när jag tänker tillbaka. Det är ju inte så att man får med sig någon hem som hjälper en i början, utan jag var ganska ensam. Jag hade väl mamma som kom en sväng och så, men till att börja med var det ensamt och tufft att komma in i allt. Alltså, jag kommer inte ihåg allt, men jag vet att det var väldigt tufft.

Y – Hur man anpassar sig till omgivningen?

A – Ja, och sen var det ju också så att när jag hade varit på sjukhuset den där sommaren och kom hem så var ju synen så pass dålig att jag fick börja använda vit käpp, och då plötsligt när jag gick ut så kändes det som att folk tittade på mig på ett annat sätt, och det gjorde de ju säkert också. Och det gör de ju fortfarande idag, men jag tänker inte på det längre idag. Men det var så jobbigt för mig då, för jag *ville* ju inte vara blind, jag ville inte vara den som stack ut. Jag menar jag var bara 24 år, man är inte tonåring, men det är ändå i den där åldern där man ska hitta sig själv lite, och så kastas allt det där omkull, och så ska man på något vis börja om.

Y – Men hur var det att anpassa dig till omgivningen då, rent konkret? Med möbler, och kunna ta dig runt hemma, och...

A – Nej men, för min del var det jätteviktigt att märka upp saker hemma, kryddor, skivor och allt det där, med punktskrift. Men alltså i *mitt* hem, där vet jag ju var allt är, och när man inte ser något så är det ju inte lika viktigt med kontraster längre, det var det ju för mig innan; att kanske ha ljus och mörkt, olika kontraster och mycket belysning när jag fortfarande kunde se. Och idag vet jag inte ens var jag tänder lamporna längre, för jag tänder aldrig några lampor [skratt]. Det får de som är seende göra och min sambo som ser. Men däremot ... jag har alltid varit organiserad, så var sak på sitt ställe har alltid gällt, och det är klart att det underlättar när man inte ser. Jag vet ibland när vi hyr ut vårt landställe, och så kommer man dit och så har någon flyttat på något. Jag märker det ju direkt, medan min sambo kan säga, "Vadå, allt ser väl ut som det ska?" – "Nej, den här pallen ska inte stå här!" [skratt] Då går jag ju in i den, för det sitter ju i ryggmärgen hur jag ska gå och röra mig i mitt hem. Är jag på nya ställen, som här nu, då vet jag ju inte riktigt vad som finns omkring mig och då går jag mycket mer försiktigt. Det är ju hemma jag gör mig illa, för att jag rör mig så pass vant, och så är det något som har förändrats... Jag vet inte hur många gånger jag har slagit mig i huvudet hemma eftersom någon dörr står öppen. Så stäng dörren på toaletten – det är ett bra knep. Ingen halvöppen dörr, det har min brors barn fått lära sig [skratt]!

Y – Ja, det är bra, man ska lära dem tidigt! Men du använder ju olika hjälpmedel också, du har bland annat en käpp och så har du din älskade hund Shanti, som är en ledarhund och sen har du också med dig en färgindikator? Du älskar ju kläder och mode. Du har väl alltid varit intresserad av det, sen du var liten?

A – Ja, jag är en väldigt visuell person fastän jag inte ser. Så jag tycker det är jättekul med inredning, möbler, färg och form och kläder, och det har jag ju inte slutat med. Däremot är det lite knepigt med färger idag, och om man skulle köpa två t-shirtar som ser likadana ut, känns likadana, men är i olika färger – då är färgindikatorn väldigt bra. Och det är ju jag som sköter tvätten hemma, det låter inte jag min sambo göra [skratt]! Det kan man ju tycka är lite konstigt för den som är blind, men jag gör det hellre så lagar han mat. Det slipper jag gärna.

Y – Använder du färgindikatorn då, när du ska tvätta?

A – Ja, det gör jag ju. Ska jag visa?

Y – Ja, demonstrera hur den funkar.

A – Var lade jag den nu då? Där! Det här ett hjälpmedel som också visar var ljus finns i rummet, om man kanske är den enda hemma så att man ska kunna känna av om ett ljus är tätt eller så där. Då sätter man den här apparaten, det ser ut som en fjärrkontroll ungefär, mot kläderna. Nu har jag ju en jacka på mig.

D – Datorröst: – Röd. Tomteröd.

Y – Ja, du har som en tomteröd skinnjacka på dig.

A – Ja, jag vet ju att denna är röd, men skulle jag ha två likadana som känns likadant så är det bra att veta vilken färg som är vilken.

Y – Ja, exakt.

A – Och sen är det just när man sorterar tvätt, så att man inte lägger svart i den vita tvätten och så. Det är ett jättebra hjälpmedel som jag inte skulle klara mig utan.

Y – Det förstår jag. Material – är det viktigt?

A – Jätteviktigt. Jag är jättekänslig för det numera, även på kläder. För jag *känner* ju väldigt mycket. Och det är så konstigt för jag har märkt att man kan känna skillnad mellan två tröjor som ser lika ut, men tyget är infärgat i en annan färg och får en annan känsla av det.

Y – Är det sant?

A – Ja, det är faktiskt sant. Det kan säkert någon som jobbar med sådant svara på men...

Y – Wow!

A – Ja, för jag bara, ”men det här är ju likadana t-shirtar”, men det är olika färger och det gör att konsistensen och materialet kan bli annorlunda. Absolut, så det är superviktigt. Jag tål inte noppor på kläder och filter och så, det är jättejobbigt, tycker jag [skratt]! Och så tycker jag att det säkert syns jättemycket. Men det är väldigt mycket som känns, men inte syns, har jag lärt mig. Men det är så jag ser, så då tycker jag det är jobbigt.

Y – Ja, exakt – det är ju så du ser.

A – Det är så jag ser, ja.

Y – Vad anser du är inkluderande design?

A – Inkluderande design för mig är när alla människor, oavsett funktion, kan använda en produkt. Det handlar också om att involvera olika människor med olika funktion i att ta fram de här produkterna.

Y – Ja, det är ju så man kan skapa något som passar alla, genom att man ser det med andras ögon.

A – Ja, verkligen. Så är det. Jag hade ju ingen aning om när jag var seende hur det var att vara blind. Det var ju min stora skräck att bli blind, för jag hade ingen aning om att man kunde göra saker och ting, att det fanns hjälpmedel eller till och med produkter som är utformade för alla, som funkar för mig också.

Y – Britt Monti, som jag intervjuade i det första avsnittet, som är en av skaparna bakom produktserien OMTÄNKSAM, sa att ”komma i och ur en fåtölj måste man räkna som en mänsklig rättighet”.

A – Underbart!

Y – Eller hur? Hon är helt fantastisk. Det kan du ju lyssna på, väldigt intressant.

Y – Men då undrar jag lite kring mänskliga rättigheter, som både du och jag vet brister kraftigt i Sverige, trots att vi har skrivit under FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar.

A – Och det är ju tio år sen vi gjorde det i Sverige. Och det är till och med en del saker som vi fått påtalat från FN som granskar Sverige, och alla andra länder som har skrivit under konventionen med jämna mellanrum, där vi inte blivit bättre utan snarare sämre. Så det är ju illa. Det gäller bland annat personlig assistans, som ju är livsviktigt och som ju du har.

Y – Precis, det är livsviktigt för mig för att jag ska kunna leva det liv jag vill leva. Det är många som har blivit av med sin assistans. Man blir fängslad i sitt eget hem. Det finns även de som har tagit livet av sig för att de inte orkar leva längre när de inte har den hjälpen.

A – Ja, det är ju helt galet att det får gå så långt. Det är ju skamligt kan man tycka, för ett land som Sverige. När vi har en bra välfärd så ska det inte behöva hända. Och vi har ju skrivit på konventionen, där vi ska leva upp till de här mänskliga rättigheterna. När det kommer till mig så handlar det om

ledsagning mycket. Det är många som får det nedskuret eller inte får det. Jag läste senast nu i veckan om en kvinna som har haft ledsagning i 25 år som plötsligt blev av med den. När man har lärt sig att leva med det stödet och ha den hjälpen och så sedan, helt plötsligt, får man det inte längre.

Y – Ja, det är fruktansvärt. Men jag tänker också ... både du och jag är ju så beroende av tillgängligheten i samhället, hur upplever du det, som blind?

A – Jag tycker det har hänt ganska mycket ändå, måste jag säga. Det finns fortfarande en hel del brister, men en sak som har hänt är att det finns fler taktila markeringar idag. Det tror jag många har sett, och ser, när man går i trappor till exempel finns det kontrastmarkeringar, när man åker tunnelbana så finns det en sådan här kant som man kan följa så att man inte faller ner. Sen skulle jag önska att det fanns väggar så att man överhuvudtaget inte kunde komma ner på spåret, men det har ju ändå hänt lite på de här åren. Men sen är det fortfarande saker som ... det är helt galet, vi har tillgänglig kollektivtrafik som det är lagstiftat om och skulle varit fixat 1979, men det är ju fortfarande så att du och jag inte skulle kunna ta en buss ihop och åka vart som helst. Det gjorde jag i USA för inte så länge sen, där det kom på folk med både el-rullstol och manuell rullstol och så var det jag som inte ser. Och det var utrop och det fanns ramper och text – varför har inte vi det i Sverige? Det är galet!

Y – Jag kan inte ta Saltsjöbanan från där jag bor, för det är en lång stentrappa upp till perrongen.

A – Ja, och så säger många "Det finns ju en ramp", men det handlar ju också om hur lutningen är på rampen. Sen har det kommit många bra innovationer när det kommer till synnedsättning. Jag har en hel del appar i mobilen nu för till exempel syntolkning när jag ska gå på bio, vilket innebär att jag ju kan gå på en biofilm när jag vill. Om det finns syntolkning så klart, för det är inte alla filmer som är syntolkade. Det är ju bra, men man skulle ju önska att det fanns mer syntolkade filmer. Då kan man använda appen genom att sätta igång den när man går in i biosalongen och så sätts den igång när filmen börjar, man har en öronsnäcka och får berättat vad som händer i filmen, jämfört med förut när det var någon som satt där live och skulle berätta, och då kunde man gå EN gång. Missade man det så fick man ingen syntolkning. Men vi har jättelångt kvar och det går ju väldigt långsamt.

Y – Vad kan vi göra för att samhället gemensamt ska kunna bidra till en bättre tillgänglighet för alla? Alla kan väl göra någonting, till exempel hur man kan tänka kring inkluderande design.

A – Jag tänker att det inte behöver vara så himla svårt. Vi har ju två produkter som används av alla idag, som från början var hjälpmedel. Det ena är fjärrkontrollen, som från början är framtagen för folk i rullstol som hade svårt att ta sig fram till tv:n och sätta på den. Engreppsblandaren är ett annat exempel på något som var ett hjälpmedel från början. Och jag vet inget störigare än när man kommer till något ställe där det inte finns en engreppsblandare på kranen, så att man måste vrida in lite kallt vatten och lite varmt vatten. Och om vi alla tänker att det ska kunna vara en person som använder det här som inte ser, som inte hör, som kanske har dålig handfunktion, kanske använder rullstol och så vidare, och vi också låter [dessa] personer vara involverade i framtagningen av produkter så skulle vi komma så mycket längre. Titta bara på Britt Monti, bara genom det att hon råkar jobbar på IKEA och får en stroke så börjar hon tänka på det här, och helt plötsligt finns det en produktserie som heter OMTÄNKSAM, för att hon har börjat tänka i de här banorna, eftersom hon har egen erfarenhet. Och det är det som är så bra med mångfald på arbetsplatserna, [att] ha olika människor med olika bakgrund och olika funktion.

Y – Precis. Exakt!

A – Då händer det något! Och det är bra business. Det vill jag säga till alla, för många säger "Vi måste tjäna pengar på det här", men det är ju det man kan! Titta bara på smartphones som de flesta av oss

använder idag, som var en revolution för personer som använder teckenspråk. Och den telefon jag använder har ju voiceover-funktion, vilket väldigt många telefoner har idag, och det är en talssyntes. Som finns i alla telefoner, så det är ingen särlösning, det är inget särskilt program man måste lägga in, utan jag kör den produkten som alla andra köper. Så sätter man igång det här och så funkar det även för mig. Och när man börjar tänka på det så är det ju bra business. Det finns företag som har fattat det där, att nu gör vi en produkt för alla, och det är klart att alla blinda och även hela världen vill använda den produkten då!

Y – Precis!

A – Då tjänar man pengar på det också, plus att man lever upp till mänskliga rättigheter och då är man ju den produkten trogen också. Jag tänker ”De har tänkt på *mig* från början”, så då ska det komma något *väldigt* mycket bättre för att jag ska byta, då är jag en trogen kund. Så är det ju.

Y – Vad är ditt bästa vardagstips?

A – Mitt bästa vardagstips, som jag har fått kämpa lite med sedan jag blev blind, är ”Vad ska jag lägga energi på, när ska jag göra det här själv?” Det handlar mycket om att faktiskt ta hjälp. Jag har ju lite ledsagning som jag använder, och jag tar ju hjälp av människor ibland, för det tar mycket energi, det kostar på att göra vissa saker när man inte ser. Det vet ju du, liksom. Vad ska man lägga energin på? Och att faktiskt ta hjälp ibland när man kan få det.

Y – Vi lever ju i ett sådant prestationssamhälle, där man ska klara så himla mycket själv, och vara så duktig hela tiden, och det tror jag definitivt är en starkt bidragande orsak till psykisk ohälsa: att man på arbetsplatser och så vidare inte kan släppa på *prestigen*, och be om hjälp när man behöver det. Tänk vad många problem som skulle lösas så mycket snabbare, om vi bara släppte på det, och bara bad om hjälp!

A – Ja, verkligen! Det finns ju en gräns för hur duktig ska man vara ... Alltså, försöker man bevisa för andra eller för sig själv? Var går gränsen för hur mycket energi som ska gå åt? Det är inte värt det ibland, kan jag känna. Och där måste vi bli bättre både på att erbjuda hjälp och att be om hjälp. Och det är som du säger, det gäller alla. Var snälla mot varandra [skratt]! Att finnas där för varandra.

Y – Vad skulle du inte klara dig utan?

A – Det är mycket [skratt]! Det beror på hur man tolkar det där ... för jag skulle kunna klara mig utan min ledarhund, det har jag gjort förut, men då skulle jag inte må så bra som jag gör nu. Det är en enorm frihetskänsla. Jag *skulle* kunna klara mig utan färdtjänst, men då skulle jag ju bli inlåst hemma. Visst, man överlever ju det, men att sköta jobb, ta sig till vänner, när man inte hittar eller *orkar* ta sig med tunnelbana.

Y – Ja, för oss blir ju hjälpmedel en sådan självklarhet i vardagen för att vi ska kunna vara så självständiga som möjligt.

A – Ja, verkligen. Och jag skulle ju inte klara mig utan mina hjälpmedel i datorn! Det är ju så jag jobbar idag. Det är ofta jag får frågan: Nämen, hur gör du när du skickar mejl? Och du skriver ju artiklar och klipper radio och sånt. Jamen det kan jag ju göra tack vare att det finns hjälpmedel till datorn, och som gör att jag kan använda datorn och vara lika delaktig som alla andra.

Y – Då kommer vi till *antingen eller*-frågorna. Lägenhet eller hus?

A – Jamen, både ock! Gud vad svårt, men hus för trädgården. Men då skulle det vara ett hus nära tunnelbanan och skogen [skratt]! Vad jobbig jag är! Men både ock, skulle jag säga! Hus för att jag älskar trädgård och natur. Lägenhet för att det är enkelt att bara stänga dörren och resa iväg.

Y – Stad eller landsbygd?

A – Stad.

Y – Spartanskt eller bohemiskt?

A – Bohemiskt.

Y – Målningar eller fotografier?

A – [Skratt] Jaa, du ... fotografier.

Y – Lyx eller budget?

A – Något mittemellan, tror jag. Kan man säga vintage? Second hand, lite blandat, tror jag.

Y – Målat eller tapet?

A – Tapet.

Y – Trend eller rustikt?

A – Det är också blandat. Jag tänker på hur jag har det hemma – det är blandat.

Y – Design eller funktion?

A – Design. Åh, vad hemskt – det ska jag inte säga, va? [Skratt]

Y – Jo, det är underbart!

A – Jamen, varför ska det ena utesluta det andra? För det där är ju en sån där klassisk fördom: "Jamen vi kan ju inte göra någonting snyggt om det ska vara tillgängligt!" Så jag säger funktion och design ihop.

Y – Tack så jättemycket Anna för att du delade med dig av ditt liv och dina tankar kring inkluderande design!

A – Tack, Yasmin!

Signaturmelodi.